

บทบาทของ “ท้องถิ่น”
กับการแก้ไขปัญหา “ความเหลื่อมล้ำ”
ทางการศึกษา

ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า

จุดเริ่มต้นของปัญหา

- ปัญหา “รากลึก” ของสังคมไทย ที่เชื่อมโยงกับปัญหา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
- อยู่ในทุก “มิติ” และมีความ “ซับซ้อน”
- อยู่ในทุก “พื้นที่” และ “ชุมชน”

การแก้ไขปัญหา

การแก้ปัญหาคือความเหลื่อมล้ำ \neq การทำให้เท่ากัน
แต่ คือ การ “ลด” ความแตกต่าง
คือ การที่ทุกคน “ได้รับ” และ “เข้าถึง”
สภาวะขั้นพื้นฐานที่ได้มาตรฐานอย่าง
“เท่าเทียม”

ดังนั้น...

การแก้ปัญหารื่อง “ความเหลื่อมล้ำ” ควรเป็น “เป้าหมาย”
ในระดับต้นๆ ของประเทศ

จากสถานการณ์ Covid19 ทยายภาพอะไรในสังคมไทย

เศรษฐกิจที่ถดถอย
อย่างรุนแรง แต่ภาระ
ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ
ที่สูงขึ้น

ความจำเป็นในการปรับตัว
ในวิถีชีวิตคน

**การได้รับผลกระทบรุนแรงและ
ฉับพลัน** ในภาคบริการและแรงงาน
ในขณะที่ภาคการเกษตรยังอยู่รอด
และรับภาระการอพยพคน

ความสำคัญของ
**ระบบสาธารณสุขและ
สุขภาพ** จากฐานราก

**ผลักดันให้การปฏิรูปสู่
Digital** เร็วขึ้น
ในอัตราที่ไม่คาดคิด

**การตัดสินใจภายใต้ข้อมูล
และหลักวิชามีความสำคัญ**

การจัดการเชิงพื้นที่ที่สามารถ
ตอบโจทยได้ดีกว่าการรวมศูนย์

สถาบันพระปกเกล้า

ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ถูกขยายภาพ
และยืนยันจากความเดือดร้อนและทุกข์ยาก
ของคนที่เห็นความซับซ้อนและเกี่ยวเนื่อง
สัมพันธ์กันในทุกมิติ

สรุป

ปัญหาความเหลื่อมล้ำมีความ “ลึกซึ้ง”
และ “ซับซ้อน” และ “เชื่อมโยง” กันในทุกมิติ

โอกาสของการเข้าถึงทรัพยากร
ที่แตกต่างอย่างชัดเจน

ผู้อยู่ในภาคบริการโดยเฉพาะกลุ่ม
ท่องเที่ยว/โรงแรม และแรงงาน
ในภาคการผลิต

ผู้ประกอบการรายย่อย/
อาชีพอิสระ/SMEs

การปรับ วิธีการทำงานใหม่

ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ยากจน (ชั่วคราว-ถาวร)
มีความซับซ้อน โดยเฉพาะกลุ่ม
ผู้ประกอบการ

พลัง/ทุนทางสังคมของสังคมไทยมีมูลค่าสูง

อาสาสมัครมีพลังสูงมาก
น้ำใจ/เอื้ออาทร/บุญ (ต้องการการจัดการ)
คนไทยมีวินัยและรับผิดชอบสังคม

การจัดการเชิงพื้นที่

สังคมไทย
ได้เรียนรู้ะโงจาก
Covid 19

การจัดการภายใต้ ฐานข้อมูลร่วมกัน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แสดง

“ศักยภาพ” และ “ความตั้งใจ” และได้รับ “การยอมรับ” จากสังคมมากขึ้น

จากสภาพความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยยังเป็นปัญหาหลัก และจากสถานการณ์ Covid19

- ความเหลื่อมล้ำชัดเจนขึ้น มีหลายมิติ
- เห็นความซับซ้อนและเชื่อมโยงมากขึ้น
- เห็นกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเปราะบางใหม่

ดังนั้น

เรื่อง “ความเหลื่อมล้ำ” จึงเป็นโจทย์ที่สำคัญ และมีความท้าทาย
จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยอย่างรวดเร็ว

ทำไมต้องถนอมถึงต้องให้ความสำคัญกับความเหลื่อมล้ำ

IWSA:

ความรับผิดชอบ
ตามกฎหมาย

เป็น “หน้าที่”

ความรับผิดชอบ
ทางการเมือง

เป็น “ความสมัครใจ
ที่ไม่มีใครบังคับ”

ความรับผิดชอบ
ต่อสังคม

เป็นเรื่อง “ความเป็นอยู่
ของพี่น้อง” ลูกหลานและ
ญาติมิตร คนในชุมชน

ทำไม องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

มีความสำคัญในการจัด การศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี **“ต้นทุน”**
ทางสังคมที่ดีในการจัดการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ **“ยืดหยุ่น”** และ
“สร้างเอกภาพ” ในการบริหารการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ **“เชื่อมโยง”**
กิจกรรมการศึกษาไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ

การขยายขอบเขตปรัชญาการศึกษาของท้องถิ่น
เพื่อ **“สร้าง” Education for All** และ **All for
Education**

การศึกษาของท้องถิ่นช่วย **“ลด”** ความเหลื่อมล้ำ
ในท้องถิ่น/สังคมได้

การศึกษาคือ **“คานงัด”** ของการแก้ไขปัญหา
สังคม

ในปัจจุบันท้องถิ่นทำเรื่องความเหลื่อมล้ำอยู่แล้วโดยไม่รู้ตัว

ตัวอย่างด้านการศึกษา

- โรงเรียนท้องถิ่นเลือกรับนักเรียนได้ไหม?
- เด็กทุกคนต้องเข้าถึงการศึกษา ได้รับอาหารกลางวัน และอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย
- สนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา
- การจัดการเรียนเสริม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ประกาศผลการคัดเลือก

อปท. ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ประกาศลงวันที่ 4 มี.ย.63

โดยในด้านการศึกษามี อปท. ที่ได้รับการคัดเลือกจำนวนถึง 48 แห่ง

และท้องถิ่นยังทำในมิติอื่นๆ อีกมากมาย ในทุกมิติ เพื่อสุขภาวะคนในท้องถิ่น **“จากครรภ์มารดาสู่เชิงตะกอน”**

แต่คำถามสำคัญคือ

**“ครบถ้วนทุกคนหรือยัง?
ทำอะไรให้ได้มากกว่านี้หรือไม่?”**

ท้องถิ่นยังทำอะไรได้อีก...

ท้องถิ่น
กับการแก้ไข
ปัญหา
ความเหลื่อมล้ำ
ทางการศึกษา

**กำหนด
กลุ่มเป้าหมาย**
(แผนที่ปัญหา+
แผนที่กลุ่มเป้าหมาย)

**การจัดสรร
ทรัพยากร
อย่างเหมาะสม**
(สัดส่วนงบประมาณ
เพื่อปัญหาความเหลื่อมล้ำ)

**กำหนดแนวทาง
การจัดบริการ
ที่เหมาะสม**

**สร้างองค์ความรู้เพื่อ
พัฒนาวิธีการทำงาน
ของผู้ปฏิบัติงาน**
(Upskill/Reskill
and Mindset)

**การสร้างระบบ
สนับสนุนที่เอื้ออำนวย**
(ระบบงบประมาณและ
ระเบียบปฏิบัติที่คล่องตัว)

**การผนวกกำลัง
ของชุมชน อาสาสมัคร
และภาคเอกชน
โดยท้องถิ่นเป็น
ผู้จัดการ**

“ ขอบคุณ กสศ. ที่เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนและร่วมพลังท้องถิ่น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ และ KPI จะร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่อไป เพื่อสร้างเกียรติภูมิของท้องถิ่นไทย ”